

Eindrapport

"Onderzoek naar de
opslag van huisvuil
aan boord van vissersschepen"

Green Deal

Opgemaakt door:
B. Veerman
Secretaris KIMO Nederland en België
December 2014

INHOUD

1.0 Inleiding en probleemstelling	4
2.0 Projectomschrijving	6
3.0 Overleggen	7
4.0 Resultaat, discussie	7
4.1 Opslag aan boord	7
4.2 Afval op de kade	8
4.3 Afvalverwerking en monitoring	8
4.4 Punten van aandacht	9
5.0 Conclusies	10
6.0 Bijlage I	11

1.0 Inleiding en probleemstelling

De Europese zeeën zijn de afgelopen decennia aanzienlijk verslechterd. Hierdoor heeft de EU de Kaderrichtlijn Mariene Strategie opgesteld die in de verschillende lidstaten van Europa geïmplementeerd moet worden. De Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM) verplicht elke Europese lidstaat tot het vaststellen van een mariene strategie, welke is gericht op bescherming, behoud en herstel van het mariene milieu (een goede milieutoestand (GMT) van de Noordzee) waarbij tevens een duurzaam gebruik van de Noordzee wordt gegarandeerd.

In Europa zijn binnen de kaders van de KRM afspraken vastgelegd waarbij is aangegeven dat in 2020 de Europese wateren in goede milieutoestand moeten verkeren. Het thema zwerfafval is daarbij belangrijk. De Nederlandse Overheid heeft zich in OSPAR in Europa ingezet om het zwerfafval in de Noordzee terug te dringen. Zij heeft hiertoe in Nederland 3 Green Deals afgesloten: 1) met de scheepvaart om de inname van scheepsafvalstoffen te verbeteren en te vergroten, 2) met de strandsector om zwerfafval op stranden te verminderen, en 3) met de visserijsector

om de afvalketen in de visserij te sluiten.

Ten aanzien van zwerfafval van de visserijsector heeft het Ministerie I en M (RWS Zee en Delta) twee bijeenkomsten georganiseerd met de visserij en maatschappelijke organisaties om te inventariseren welke maatregelen in de visserijsector genomen of verbeterd kunnen worden zodat in 2020 geen afval van de visserij, zoals netten, kisten, trossen, op de Nederlandse kust worden aangetroffen. Met betrekking tot het afval dat aan boord van een vissersschip wordt gegenereerd kan een onderverdeling gemaakt worden in het huishoudelijk afval, scheepsgebonden afval (bedrijfsafval) en het Fishing for Litter afval (bij Fishing for Litter afval doen schepen vrijwillig mee). In dit kader is met havens, afvalverwerkers, gemeenten en de visserijsector overeengekomen dat de plannen vastgelegd zullen worden in een Green Deal Visserij voor een Schone Zee. Deze Green Deal is op 20 november 2014 door achttien verschillende participanten ondertekend. In de Green Deal "Visserij voor een Schone Zee" wordt de kringloop gesloten met betrekking tot de afvalstromen die in de visserij vrijkomen. Het betreft Fishing for Litter afval, scheepsgebonden afval en huishoudelijk afval.

Green Deal

Aan boord van een vissersschip ontstaan twee afvalstromen die te benoemen zijn onder de naam huishoudelijk afval en scheepsgebonden afval (be-

drijfsafval). Huishoudelijk afval ontstaat in het huishouden van de vissersboot en bestaat voornamelijk uit afval uit de keukens en de verblijfsaccommodatie. Dit afval bestaat in hoofdzaak uit organisch afval en voedselverpakkingsmateriaal. Als norm wordt aangehouden dat er één volle vuilniszak met afval per week per bemanningslid wordt geproduceerd. Het komt in de praktijk voor dat dit afval over boord wordt gezet. Het scheepsgebonden afval ontstaat bij werkzaamheden aan boord en bestaat uit bedrijfsemballage, netten, touwen, viskisten, lampen, kettingen etc. Een derde stroom die aan boord komt is het afval dat tijdens het vissen in netten van de vissers terecht komt.

Normaliter gaat dit afval met ander organisch afval bij het sorteren van de vis weer terug naar zee. In het kader van het Fishing for Litter project worden deelnemende vissersschepen voorzien van big-bags waar

het afval dat tijdens het vissen in de netten komt in de big-bags wordt gedaan. Het Fishing for Litter afval wordt van de deelnemende schepen in de haven apart afgevoerd.

Binnen het kader van het terugdringen van zwerfafval op zee heeft KIMO Nederland en België in opdracht van Rijkswaterstaat Zee en Delta in samenwerking met de visserijsector in 2014 een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheid om te komen tot een standaard opslag van huishoudelijk afval aan boord van vissersschepen. Dit onderzoek is uitgevoerd van 1 oktober tot 19 december 2014. Het onderzoek richtte zich op de opslag op het schip, de afgifte mogelijkheid in de haven en het transport in haven en het transport naar een verwerkingsinstallaties.

2.0 Projectomschrijving

In samenwerking met Zeehaven IJmuiden, twee vissersschepen (de GO 22 en GO 26), en afvalverwerker Bek & Verburg heeft KIMO Nederland en België in opdracht van RWS Zee en Delta een onderzoek uitgevoerd naar de haalbaarheid om op visserijschepen een vaste huishoudelijke opslag te plaatsen en de afvoer in havens verder te optimaliseren. De proef heeft 3 maanden in beslag genomen.

Aanvankelijk lag het in het voorplan om met de twee schepen twee vaste huishoudelijke containers van 240 ltr. en 120 ltr. te testen om het huisvuil in vuilniszakken in te bergen. Vanuit de bemanning van visserijschepen de GO22 en GO26 is voorgesteld om in plaats van een vaste container kleine big-bags te gebruiken. De achtergrond hiervan is dat bij slecht weer de containers snel stuk zouden slaan.

Onderzocht is of de opslag van huishoudelijk afval aan boord van vissersschepen in big bags een verbetering is en of uitsluitend huishoudelijk afval op deze wijze wordt afgevoerd. Daarnaast is onderzocht of de wijze van opslag op het schip een hygiënische verbetering geeft. In de haven is onderzocht of de opslag van huishoudelijk afval een verbetering is in de haven en of daar complicaties zich bij voor doen.

De schepen waarmee het onderzoek is uitgevoerd zijn Pulskor schepen. De schepen vissen op de bodemvisserij. De schepen vertrekken in de nacht van zondag op maandag en komen vrijdagochtend vroeg weer terug in de haven van IJmuiden. Naast de schipper zijn er vijf bemanningsleden aan boord. In de regel wordt in een week (vier á zes vuilniszakken met huisvuil door de bemanning geproduceerd.

3.0 Overleggen

Om tot realisatie van het onderzoek te komen heeft er met de verschillende participanten overleg plaatsgevonden. Allereerst heeft er overleg plaatsgevonden met de bemanning van de twee schepen de GO22 en de GO26. De bemanning van beide schepen hebben ingestemd met de deelname aan dit onderzoek. Met Zeehaven IJmuiden heeft overleg plaatsgevonden over het afvoeren van het huishoudelijk afval per vrachtwagen naar de afvalplant van Bek en Verburg in het Havengebied. Met Bek en Verburg zijn afspraken gemaakt over het transport en de monitoring van het afval. Bij dit overleg was ook een medewerker van Six Pack betrokken. De overleggen vonden plaatst met de:

- Havenmeester en directeur van Zeehaven IJmuiden, drie keer
- De bemanning en schipper van de GO22 en GO26, twee keer
- Medewerkers van het Ministerie RWS Zee en Delta, twee keer
- Directie Bek en Verburg diverse malen
- Medewerker Six Pack, eenmaal

In overleg met de bemanning van de deelnemende schepen is gekozen voor een big-bag met de afmeting van 70x70 x 70 cm. Op de big-bag is Kombuis afval gedrukt om te benadrukken dat in deze big bag uitsluitend huishoudelijk afval mag worden afgevoerd.

4.0 Resultaten

Het project is op 1 oktober 2014 van start gegaan. De schepen leveren iedere week haar huishoudelijk afval in de big-bags op de kade in IJmuiden aan. Het afval wordt aan boord verzameld in de normale grijze afvalzak. De big-bag met afval wordt via een transportmiddel afgevoerd naar de afvalplant van Bek en Verburg in het havengebied van IJmuiden en opgeslagen in een open container. Deze container wordt afgevoerd naar de vestiging van Bek en Verburg in het Botlekgebied waar het afval wordt gemonitord.

4.1 Aan boord van de schepen

Aan boord worden tussen de vier en zes vuilniszakken met huishoudelijk afval per week geproduceerd. Normaal zwerven de volle huisvuilafvalzakken aan boord over verschillende plaatsen op het vissersschip zoals keuken, gangpad, of de opslagruimten. Tijdens de proef met de kleine big-bag voor de opslag van

huisvuil is de big-bag op het schip geplaatst en vastgemaakt. Naast de vuilniszakken wordt er ook losse emballage materiaal in de big-bags opgeslagen (dozen, water drinkpakken etc.) De bemanning ervaren het als prettig dat het huishoudelijk afval op één plaats wordt opgeslagen.

4.2 Opslag op de kade in IJmuiden

Na binnenkomst van de schepen worden de big-bags met huishoudelijk afval door de bemanning van de vissersschepen op de kade nabij de visafslag in IJmuiden geplaatst.

Zeehaven IJmuiden ervaart deze wijze van het aanbieden van het afval als positief. Bij het aanbieden van huishoudelijk afval in de normale huisvuilzak had vaak tot gevolg dat de grijze zakken door meeuwen stuk werden getrokken voor dat deze werden afgevoerd. Het gevolg hiervan was dat het zwerfafval op de kade

in de haven verdween en zo het mariene milieu belastte. Zeehaven IJmuiden beschikt over een kleine vrachtauto met een open laadbak en is voorzien van een kraan. De schepen die de visafslag aandoen betalen via de besomming indirect voor het afvoeren van het afval. Het transport in de zeehaven is hier bij inbegrepen. De wijze van afvoer middels de big bags vergt geen investeringen voor het plaatsen van containers op de kade voor het in ontvangst nemen van huishoudelijke afval.

4.3 Verwerking en monitoring

Het afval wordt in de kleine big-bag in een open container op het terrein van Bek en Verburg in de haven van IJmuiden opgeslagen en van daar afgevoerd naar de verwerkingsplant in Rotterdam in het Botlekgebied. Het transport vindt samen met big-bags vanuit het Fishing for Litter project plaats. Het afval wordt op

de plant in Rotterdam gewogen en op een werkvloer gescheiden. De firma Bek en Verburg ervaart de opslag van verpakkingsmateriaal in de big-bags als positief daar op deze wijze een schoner eindproduct kan worden aangeboden aan de recycling fabrieken.

4.4 Punten van aandacht

- Er dienen duidelijke instructies aan de bemanning van vissersschepen gegeven te worden dat het gaat om uitsluitend huishoudelijk afval.
- De big bags zijn eenmalig te gebruiken. In verband met hygiëne en stank is het niet wenselijk om de big-bags te hergebruiken. Het schoonmaken van de big-bag heeft een hogere prijs dan nieuwe big-bags.
- Tijdens de proef zijn plastic cans bij het huishoudelijk afval aangetroffen die in feite via het bedrijfsafval moeten worden afgevoerd. Is dit wenselijk?
- Het afvoeren van het afval in de big bag kan op deze wijze niet via een persinstallatie
- Bij een eventuele introductie van de wijze van huishoudelijk opslag aan boord van schepen is de medewerking van de bemanning is noodzakelijk.

5.0 Conclusie en aanbevelingen

De uitkomsten van het onderzoek zijn positief te noemen. De bemanning van de vissersschepen de GO22 en GO26 ervaren voordelen van de wijze van opslag van grijze huisvuilzakken aan boord in big bags met een afmeting van 70 x 70 x 70 cm. Er zwerft minder afval aan boord en er is duidelijk een vaste plek waar huisvuil geborgen kan worden. Zeehaven IJmuiden is positief over de proef. Zij zien geen door meeuwen open getrokken vuilniszakken op de kade bij de visafslag. Het afvoeren met een kleine vrachtauto voorzien van een kraan is eenvoudiger dan het afvoeren van losse vuilniszakken. Er is minder zwerfafval op de kade waardoor er ook minder zwerfafval in het water terecht komt waardoor het mariene milieu minder wordt belast.

De bemanning van een vissersschip zal gemotiveerd moeten zijn om het afval op deze wijze op te slaan en in de haven op de kade te plaatsen. Instructie voor

de bemanningsleden is dan ook noodzakelijk. De kans dat afval dat op het dek van de vissersboot ontstaat (scheepsgebonden afval) in de big bag voor huishoudelijk afval komt is reëel maar niet gewenst.

Een nadeel is dat de big-bags moeilijk hergebruikt kunnen worden. Hier zou een nader onderzoek voor moeten plaatsvinden. Eveneens het op grotere schaal toepassen van deze methode zal uitgezocht moeten worden. Een enquête onder de visserijsschepen kan hier bij ondersteunend zijn.

Optie:

Vervolgens kunnen de resultaten van dit onderzoek internationaal ingebracht worden in de relevante ISO werkgroepen, OSPAR en EU teneinde te komen tot invoering en gebruik van deze inzamelmethode van huishoudelijke afvalstoffen op zoveel mogelijk visserijsschepen.

Bijlage1

Deelnemende partijen

KIMO Nederland en België:

De heer B. Veerman, tel. mobiel 06-22567146

Ministerie I en M:

Mevrouw M. Erfeling, RWS Zee en Delta, tel. 06-11846961

Zeehaven IJmuiden:

De heer P. Blinkhof, Havenmeester tel. 0255-547000

De heer M. de Koning, medewerker tel. mobiel 06-53676444

Afval transport en verwerking:

Bek en Verburg, dhr. D. van Mullem, directeur tel. 010-428 7744

Bek en Verburg, dhr. K. Baas, Directie tel. 010-428 7744

Deelnemende schepen:

GO22, dhr. C. Lokker, thuisbasis Zeehaven IJmuiden

GO26, dhr. G. Lokker, thuisbasis Zeehaven IJmuiden

Leverancier Big-Bags:

Six Pack, dhr. A. Haasnoot, tel. 0181-626626

